

Taktisten suojaruusteiden käytön perusteet- opas Kajaanin poliisiasemalle

Sami Kuikka

3/2023

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Sami Kuikka

Opinnäytetyön muoto: toiminnallinen

Hanke: hankkeistettu, Kajaanin poliisiaseman tilaustyö

Julkisuusaste: Opas salassa pidettävä, raportti julkinen

Ohjaaja: Heikki Asunta & Jukka Laukkanen

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Opinnäytetyö on hankkeistettu tilaustyönä Kajaanin poliisiasemalle ja sen tarkoituksena on luoda poliisihenkilöiden käyttöön opas, jonka avulla työntekijät voivat perehtyä taktisten suojarusteiden käytön perusteisiin ja harjoitella itsenäisesti liikemalleja. Tavoitteena on tuotetun oppaan avulla kehittää Kajaanin poliisiaseman poliisitaktiikkaa sekä voimankäytön koulutusta.

Tämä on toiminnallinen opinnäytetyö, joka koostuu kirjallisesta raportista sekä oppaasta, jossa kerrotaan kuvien ja tekstien avulla vaihe vaiheelta perustellusti esimerkkejä oikeista toimintatavoista, jotka ovat helppo sisäistää. Oppaassa on myös toimintamalleja, jotka mahdollistavat soveltamisen.

Opinnäytetyön raportissa kerrotaan ohjeita hyvän oppaan laatimisesta sekä oppaan tekemisen eri vaiheista. Näiden avulla poliisihenkilöstön ulkopuolinen lukija saa ohjeita oman toiminnallisen opinnäytetyön tekemiseen. Raportissa kerrotaan prosessin etenemisen vaiheista kirjallisuutta hyväksikäyttäen.

Theseuksessa julkaistaan raportti, mutta ei opasta. Opas on julkisuuslain perusteella säädetty salassa pidettäväksi, koska se sisältää poliisin taktiikoita. Salassapito ja turvallisuusluokka perustuu tutkimuslupapäätökseen 30.11.2022.(POL-2022-126738)

Sivumäärä: 23+23

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 3/2023

Avainsanat: Voimankäyttö, taktiset suojarusteet, poliisitaktiikka, työturvallisuus, opas, toiminnallinen opinnäytetyö

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY	3
3 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ	4
3.1 Tavoite ja tarkoitus	5
3.2 Aiheen valinta ja rajaaminen	6
3.3 Eettisyys	8
4 TYÖTURVALLISUUTEEN, JULKISUUTEEN JA SUOJARUUSTEISIIN LIITTYVÄT LAIT JA ASETUKSET	8
4.1 Työturvallisuuslaki.....	8
4.2 Sisäministeriön asetus poliisin virkapuvusta.....	9
4.3 Valtioneuvoston asetus poliisista.....	10
4.4 Julkisuuslaki.....	10
5 OPPAAN KEHITYSPROSESSI JA OHJEITA HYVÄN OPPAAN TEKEMISEEN	10
5.1 Suunnitteluvaihe	12
5.2 Tutkimuslupahakemus ja oppaan tekeminen.....	14
5.3 Oppaan sisältö	16
6 SWOT-ANALYYSI	16
6.1 Vahvuudet.....	17
6.2 Heikkoudet.....	18
6.3 Uhat	18
6.4 Mahdollisuudet.....	18
7 ARVIOINTI.....	19
7.1 Pohdinta.....	19
7.2 Itsearviointi.....	22
LÄHTEET	24
OPAS	26

1 JOHDANTO

Poliisin ammattikorkeakoulututkintoon kuuluu kymmenen kuukauden mittainen työharjoittelu, jota ennen opiskellaan noin 1,5 vuotta koululla ammattiin liittyviä teoria- sekä käytännön opintoja. Olin työharjoittelun aikana tehtävällä, jossa meidän olisi tullut laittaa ensitiedon perusteella taktiset suojavaarusteet päälle, mutta emme niin toimineet. Tämä jäi mieleeni pyörimään tehtävän jälkeen, kun kävin tapahtumia läpi. Ajattelin, että missähän vaiheessa varusteet olisi tullut laittaa päälle ja kuinka ne puetaan oikeaoppisesti. Olinko minä tai partiokaverini valmistellut ja sijoittanut varusteet oikein sekä siten, että kaikki sujuu stressinkin alla sujuvasti?

Näistä ajatuksista alkoi kehittyä hyvin nopeasti ajatus opinnäytetyöni aiheesta. Halusin luoda oppaan, joka yhtenäistää poliisiaseman toimintamalleja, parantaa työturvallisuutta sekä päivittää nykyisen opetuksen kaikille poliiseille samanlaiseksi koulutusaikakaudesta riippumatta. En tiennyt mikä on tilanne muilla poliisiasemilla läpi Suomen, joten keskitin toimintani harjoittelupaikkaani Kajaanin poliisiasemalle. Esittelin idean ja kehitystarpeen päällikölle. Hän teki opinnäytetyölleni tilauksen, joka vaaditaan tällaisissa kehittämisopinnäytetöissä.

Olen ollut aikaisemmin rajavartiolaitoksella sekä puolustusvoimilla palveluksessa, joten toin myös sieltä oppimaani oppaaseen mukaan. Olen ollut kiinnostunut viranomaisen taktiikasta sotilasympäristössä heti urani alusta ja nykyään poliisin puolella. Haluan aloittaa kehittymisen poliisitaktiikan ammattilaiseksi heti urani alkuvaiheessa ja opinnäytetyö tukee tätä suunnitelmaa hyvin.

Vaikka opas joudutaan asettamaan salassa pidettäväksi julkisuuslain perusteella, olen yrittänyt avata oppaan sisältöä sallituissa rajoissa mahdollisimman hyvin. Toivon lukijan saavan käsityksen siitä, kuinka prosessi on edennyt ja miksi tällainen opas on tarpeellinen. Vaikka olisit eri koulutusalan ihminen, voit saada matkaasi vinkkejä hyvän oppaan sekä toiminnallisen opinnäytetyön tekemiseen aiheesta riippumatta.

Sinä, joka olet poliisissa työskentelevä henkilö ja poliisin taktiset suojavaarusteet ovat osa ammatillista osaamistasi, harjoittele oppaan sisältöä lukemisen lisäksi. Varautuminen on yksi poliisin laissa määritellyistä velvollisuuksista ja tämä on juuri sitä. Uhkaava tilanne voi osua kohdalle, kun sitä vähiten odottaa ja sitten herää kysymys: olenko valmistautunut ja tuleeko toimintani selkärangasta? Hyviä oppimisen hetkiä!

2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Opinnäytetyössä on käytetty poliisin ammattisanastoa. Käsitteet on määritelty alle.

Virve – Tulee sanasta viranomaisverkko. Viranomaisen käyttämä viestintäväline, joka on jokaisella poliisilla henkilökohtaisesti käytössä.

CAT-kiristysside – Ulkoisen verenvuodon tyrehtyttämiseen tarkoitettu väline (SPR Kaakkois-Suomi, 2022). Jokaisella poliisihenkilöllä mukana päällä olevassa varustuksessa.

Taktinen suojaliivi – Poliisin käyttämä suojaväline, joka puetaan päälle varauduttaessa tehtävällä esimerkiksi mahdollisesti kohdattavaan ampuma- tai teräaseen uhkaan.

Theseus – Verkkosivusto, jossa julkaistaan Suomen ammattikorkeakoulujen julkaisuja sekä opinnäytetöitä.

3 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö on yksi tapa tehdä opinnäytetyö ammattikorkeakoulussa. Toiminnallisessa opinnäytetyössä on tavoitteena, että opiskelija näyttää ammatillisen asiantuntijuutensa tuotoksella ja raportilla. Ne kuvaavat opiskelijan osaamista perustellusti tutkimuksellisella ja kehittäväällä otteella. (Airaksinen, Kostamo & Vilkka, 2022, 11)

Tavoitteeltaan toiminnallinen opinnäytetyö pitää sisällään seuraavaa:

- Tulee osata perustella aiheen valinnan merkitys ammatissa
- Tietoperusta tuodaan esille mielenkiintoa herättämällä
- Lähteiden hyödyntämisen taito osoitetaan
- Käytettyjen menetelmien, tutkimus- ja ammattietiikan ja tutkimuksellisen kehittämisprosessin näyttäminen

(Airaksinen, Kostamo & Vilkka, 2022, 16)

Toiminnallisen opinnäytetyön tulos voi olla esimerkiksi opas, kuten turvallisuusohjeistus ja toteutustapa voi olla esimerkiksi vihko. Opinnäytetyön tulisi olla lähellä työelämää sekä käytännön tasoa ja osoittaa riittäväällä tavalla alan tietojen sekä taitojen hallitsemisen. (Airaksinen & Vilkka, 2003, 9–10)

Toiminnallinen opinnäytetyö toteutetaan kaksiosaisena ja se pitää sisällään projektin tai tuotoksen sekä raportin. Projekti tai tuotos on prosessi, joka kehittää työelämää ja on siten tutkimuksellinen kehitystyö. (Haikansalo & Korander, 2022, 2)

Esimerkkejä tuotoksesta voi olla internetsivusto, koulutusmateriaali, ohje tai opas. Lisäksi voidaan tehdä suunnitelma tai toteuttaa projekti. Työstöprojektista tehdään vielä erillinen raportti. Raportissa on ideana kirjoittaa prosessin etenemisestä ja siitä, kuinka projekti on edennyt alusta kohti saavutettua lopputulosta. Lukijan tulisi raportin luettuaan saada kokonaisvaltainen kuva projektista.

Toiminnallisen opinnäytetyön tekemisestä pitää pyytää suullinen lupa, mikäli se suoritetaan jonkin poliisiyksikön tai -laitoksen arvioimiseksi tai kehittämiseksi. Poliisihallitukselle tulee lähettää hyväksyttäväksi sekä tarkastettavaksi voimankäyttöä sekä tietojärjestelmiä koskevat oppaat ennen julkaisua prosessin tai järjestelmän omistavalle taholle. (Haikansalo & Korander, 2022, 2)

Toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu kirjallisessa muodossa tehty raporttiosa, jossa opinnäytetyön tekijä osoittaa perehtyneisyytensä käsittelemäänsä aihealueeseen aihetta koskevalla viitekehyksellä ja kirjallisuusosalla. Materiaalia voi myös hankkia muun muassa haastatteluiden avulla. Pituudeltaan raportti vaihtelee käytettyjen menetelmien, tarpeellisen tausta- ja teoretiedon, työn aiheen sekä liitesivujen määrän mukaan. Jos tekijöitä on enemmän kuin yksi myös raportin pituus yleensä kasvaa. Ohje määrittelee raportin pituudeksi 30–40 sivua. (Haikansalo & Korander, 2022, 2–3)

Opinnäytetyön on oltava julkinen lähtökohtaisesti kokonaan. Opiskelija ei voi itse päättää tekeekö osittain vai kokonaan salassa pidettävän työn. Työn tulee olla tilattuna esimerkiksi poliisiyksikön toimesta ja tilaamisesta käytetään myös nimitystä hankkeistaminen. Kaikista töistä tehdään julkinen versio Theseukseen, vaikka ne sisältäisivät salassa pidettäviä osia. Töissä, jotka pitävät sisällään julkisen version lisäksi salassa pidettäviä osia, on johdannossa sekä tiivistelmässä kerrottava selkeästi salassapidon perusteet. Jos päätyy poistamaan tekstiä salassapidon vuoksi, on sen välttämättömyys mietittävä huolellisesti. Luettavuus sekä rakenne on kuitenkin huomioitava ja kyettävä säilyttämään mahdollisimman hyvänä. (Haikansalo & Korander, 2022, 6)

3.1 Tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyöskentely on osalle opiskelijoista tutumpaa kuin toisille. Jotkut perehtyvät ensimmäistä kertaa siihen, mitä tieteellinen kirjoittaminen on. Tavoitteena opinnäytetyöllä onkin syventää sekä kehittää opiskelijan työelämävalmiuksia muun muassa kirjallisen ja suullisen viestinnän taitoja, tiedonetsintää sekä tietojen ja taitojen soveltamista laaja-alaisesti. (Haikansalo & Korander, 2022, 1)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on luoda poliisihenkilöiden käyttöön opas, jonka avulla työntekijät voivat perehtyä taktisten suojavarusteiden käytön perusteisiin ja harjoitella liikemalleja itsenäisesti. Tavoitteena on tuotetun oppaan avulla kehittää Kajaanin poliisiaseman poliisitaktiikkaa sekä voimankäytön koulutusta. Tuotteesta hyötyy ensisijaisesti Kajaanin poliisiaseman henkilökunta. Toivottavaa on myös, että oppaan avulla Kajaanin poliisiaseman varautuminen ja valmistautuminen paranee sekä saa yhtenäisen linjan näiden osatekijöiden osalta. Työharjoittelun aikana huomasin, että tällainen yhtenäinen linjaus puuttuu, joten tarkoitukseni on saada toimintaa kehitettyä.

Raportissa tarkastellaan aihepiiriä julkisista lähteistä ja perehdytään aiheita koskevien lakien ja asetusten lisäksi siihen, millainen on hyvä opas teoriassa. Näitä oppeja hyödyntämällä on tarkoitus tuottaa mahdollisimman hyvä opetusmateriaali. Henkilökohtaisella tasolla tavoitteenani on kehittyä aiheen asiantuntijaksi ja aloittaa poliisitaktiikan kehittäminen sekä siihen perehtyminen heti virkaurani alkumetreillä.

Halusin tehdä konkreettista kehitystyötä ja minulle muodostui nopeasti ajatus, että opinnäytetyöni tarkoitus on tuottaa opas. Olisi ollut myös varteenotettava vaihtoehto haastatella ihmisiä ja heidän kokemuksiaan. Oppaan luomiseen minulle oli jo tullut selkeä visio sekä mielenkiinto, joten valitsin siihen panostamisen.

Kirjoittamisessa pidän eniten pohdiskelevasta kirjoitustyylistä. Haluan kuulla miten työnlaatija päätyy mihinkin valintoihin. Tarkoitukseni on saada motivoitua lukija jatkamaan aiheen tutkimista. Mikäli luki-

jan tutkimustyö aikanaan päättyä käsittelemään voimankäyttöisiä asioita oppaan tuottamisen muodossa, haluan tämän opinnäytetyön auttavan ymmärtämään, miksi toimitaan taktisesti sekä työturvallisesti milläkin tavalla.

3.2 Aiheen valinta ja rajaaminen

On hyvä valita sellainen aihe, jonka asiantuntija haluaa tulevaisuudessa olla ja jonka suhteen kehittyä, koska sillä saattaa olla vaikutusta suuntautumiseen työuralla. Opiskelijan mielenkiinto voi olla ohjaamassa aiheen valinnassa, mutta myös esimerkiksi harjoittelun aikana voi nousta esille selvittämistä tai kehitystyötä vaativa aihe. Kun sopiva aihe tuntuu löytyneen, on vielä pohdittava toteuttamisen kelpoisuutta siitä näkökulmasta, että tuottaa jotain sellaista, josta ei vielä ole samanlaista opinnäytetyötä tehty. (Haikansalo & Korander, 2022, 4)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä olisi hyvä, jos työlle olisi toimeksiantaja. Tällä tavoin saa mahdollisesti näytettyä osaamista ja siten parantaa osakkeita työllistymisvaiheessa. Tässä myös on vaarana se, että käsiteltävä kokonaisuus muodostuu liian laajaksi kokonaisuudeksi ajatellen AMK-opinnäytetyötä. (Airaksinen & Vilka, 2003, 16,18)

Hankeistettu opinnäytetyö tarkoittaa, että opiskelija tekee esimerkiksi poliisilaitoksen käytännön tarpeesta tai pyynnöstä tarpeellisen ohjeistuksen, joka vielä puuttuu tai vaatii päivittämistä. Tilaajan ei välttämättä tarvitse olla poliisilaitos eikä -yksikkö vaan se voi olla esimerkiksi ulkopuolelta tuleva poliisin yhteistyökumppani. (Haikansalo & Korander, 2022, 5)

Tärkeintä hankkeistetussa opinnäytetyössä virallisen hankkeen tai sopimuksen sijaan on se, että on olemassa käytännön ongelma tai kehittämisen tarve, jota opinnäytetyössä tarkastellaan ja johon yritetään löytää ratkaisua. Hankkeistetun opinnäytetyön käynnistyminen voi tulla opiskelijan omasta kehitysehdotuksesta, jonka hän esittelee esimerkiksi laitoksen päällikölle. Tämän jälkeen päällikkö voi tilata opinnäytetyön mikäli näkee kehitysidean tarpeelliseksi. (Haikansalo & Korander, 2022, 5)

Halusin valita aiheen, joka minua kiinnostaa ja se on poliisitaktiikka sekä voimankäyttö. Olen aikaisemmin työskennellyt rajavartiolaitoksella, puolustusvoimilla sopimussotilaana sekä kriisinhallintajoukoissa ja jokaisessa paikassa on aina ollut toimintaeroja voimankäytön koulutuksessa. On ollut mielenkiintoista seurata, miten missäkin paikassa eri toimintatavat perustellaan. Olenkin pyrkinyt ottamaan joka paikasta parhaita asioita itselleni matkaan, mutta tietenkin toimitaan aina sen mukaan, kehen palveluksessa ollaan.

Kun voimankäyttö isona alueena oli valittu tuli seuraavaksi pohtia, että mikä voimankäytön osa-alue otetaan tarkasteltavaksi. Voimankäyttöön liittyviä opinnäytetöitä on tehty kohtalainen määrä ja uuden sekä aikaisemmin käsittelemättömän osa-alueen löytäminen vaati perehtymistä. Ampumisen harjoittelu tietenkin kiinnosti, mutta siitä on jo töitä tehty.

Harjoittelun aikaan olimme tehtävällä, jossa mielestäni olisi voinut käyttää taktisia suojaliivejä, mutta päädyimme lopulta tilanteessa käyttämään vain suojakilpeä. Jäin pohtimaan tätä suojaliiviasiaa ja keskustelin tästä partiossa mukana olleen poliisin kanssa. Mietin, että olimmeko ennen partioon lähtöä katsoneet itsellemme sopivat liivit vai katsoneet vain, että liivit ovat mukana. Olimmeko sopineet kuka ottaa mitkäkin liivit? Miten tilanteen sattuessa pukeminen olisi mennyt? Olisiko toiminta virvejoh-tojen, virven, CAT-kiristyssteerin tai liivin sopivan koon osalta mennyt meillä kaikilla sujuvasti siten, että toimintavalmius saavutetaan nopeasti ja olemme toimintakykyisiä sekä oikealla tavalla suojattuja. Koska näin paljon asiaa sitten pohdin, niin päätin, että tästä teen opinnäytetyön. Mielestäni on tärkeää perehtyä tähän poliisitaktiikan, varautumisen sekä valmistautumisen osa-alueeseen ja jos tätä kautta saan yhdenkin poliisin päivittämään osaamisensa tässä asiassa paremmaksi, olen tyytyväinen. Suojaliivien pukemishjetta koskevaa opasta ei ollut tehty, joten tämä voimankäytön osa-alue sopi tarkasteltavaksi hyvin.

Kajaanin poliisiasemalta puuttui mielestäni asiaan liittyen selkeä linjanveto ja toimintakulttuuri oli jokaisen poliisihenkilön oman toiminnan varassa, joten tässä ilmeni tarve tuotteistetulle opinnäytetyölle. Esittelin Kajaanin poliisiaseman päällikölle oman kehitysideani ja kuinka projektin toteuttaisin. Hän tuki ajatustani ja tilasi hankkeistetun kehitystyön Kajaanin poliisiasemalle. Rajaaminen Kajaanin voimankäytön koulutuksen kehittämiseen olisi ollut liian laaja kokonaisuus kehitettäväksi, mutta keskittyminen pelkästään suojavaarusteisiin luo tarvittavan rajauksen aiheeseen.

Loimaan ammatti- ja aikuisopiston artikkelissa opinnäytetyön raportointi (2010) kirjoittaja Kristiina Leppäjoki kertoo hyvin aiheen rajaamisesta:

”On tärkeää rajata aihe täsmällisesti. Esimerkiksi italialainen ruokakulttuuri on liian laaja opinnäytetyön aiheeksi, mutta jos sen rajaa esim. italialaisiin salaatteihin, se on jo sopiva. Opinnäytetyön kannattaisi olla vastaus korkeintaan kahteen selkeästi rajattuun kysymykseen. Myös näkökulma täytyy mieltä tarkkaan.” (Leppäjoki, 2010)

3.3 Eettisyys

HTK eli hyvä tieteellinen käytäntö on tutkimuseettisen neuvottelukunnan ylläpitämä ja ohjaama. Poliisiammattikorkeakoulu on sitoutunut siihen virallisesti, joka tarkoittaa sitä, että opinnäytetyöntekijät sitoutuvat noudattamaan tutkimuseettisiä periaatteita. Näitä ovat esimerkiksi yleinen huolellisuus, rehellisyys ja tutkimustyön tarkkuus. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, viitattu teoksessa Haikansalo & Korander, 2022, 11)

Jos opinnäytetyössä havaitaan toimintaa, joka on epärehellistä tai eettisyyden vastaista ja voi siten vahingoittaa tieteellistä tutkimusta, voi se aiheuttaa tulosten mitätöimisen. Epärehellinen toiminta on esimerkiksi sitä, ettei piittaa hyvästä tieteellisestä käytännöstä tai toimii vilpillisesti. Epärehellinen toiminta voi esiintyä missä vaiheessa tahansa opinnäytetyöprojektia aina suunnitelman teosta johtopäätösten esittämiseen. Kaikki tapaukset, joissa epäillään vilpillisyyttä tai piittaamattomuutta tullaan käsittelemään HTK-prosessissa, jonka periaatteiden ja ohjeistuksen mukaan Poliisiammattikorkeakoulussa toimitaan ja siihen suhtaudutaan aina hyvin vakavasti. Tutkintaprosessia johtaa Poliisiammattikorkeakoulussa rehtori. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, viitattu teoksessa Haikansalo & Korander, 2022, 11)

4 TYÖTURVALLISUUTEEN, JULKISUUTEEN JA SUOJAVARUSTEISIIN LIITTYVÄT LAIT JA ASETUKSET

4.1 Työturvallisuuslaki

Työturvallisuuslain (738/2002) 2. luvun 8. pykälässä käsitellään työnantajan yleistä huolehtimisvelvollisuutta. Kaikkeen työnantaja ei pysty vaikuttamaan. Pykälässä on huomioitu poikkeukselliset ja arvaamattomat tapahtumat, jotka olisivat tapahtuneet siitä huolimatta, vaikka kaikki turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvät asiat olivat kunnossa. Muutoin pykälässä puhutaan, kuinka työnantajan on otettava huomioon esimerkiksi työolosuhteisiin ja työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. (TTL 2:8) Pykälää tarkastellessa tuli mieleeni käytännön esimerkki. Kokemattoman työharjoittelijan ollessa töissä poliisissa, hänet tulee laittaa ensisijaisesti kokeneemman poliisin työpariksi, jotta partion kokonaisuosaaminen säilyy riittävällä tasolla. Lisäksi jos töissä on samaan aikaan riittävästi partioita, kokemattomimpia poliiseja ei tule laittaa vaativimmille tehtäville yksin, mikäli tehtävään voi osallistua vapaana olevia kokeneempia poliisipartioita.

Työnantaja on myös velvollinen opettamaan ja ohjaamaan. Ajatellessa pykälää poliisin näkökulmasta kerrotaan siinä, että työnantajan tulee antaa perehdytys tehtävään, työhön ja työolosuhteisiin riittävällä tasolla. Käyttäjäkoulutus tulee antaa lisäksi välineisiin, joita poliisi työssään tarvitsee. Jotta työturvallisuus säilyy ja saadaan paremmalle tasolle, tulee myös kertoa haitta- ja vaaratekijöistä riittävällä tasolla. (TTL 2:14) Kaikkien poliisien ja muidenkin alojen työntekijöiden on tämän luettuaan syytä muistaa, että kaikkiin uusiin välineisiin, joita joutuu työssään käyttämään on oikeus saada perehdytys.

Työnantaja on sekä työturvallisuuslain mukaan että poliisin näkökulmasta velvollinen hankkimaan suojavälineet työntekijälleen. Työnantajan on annettava työntekijälleen vaatimukset täyttävät ja tarkoituksen mukaiset suojat työtehtävien hoitoon. (TTL 2:15) Työturvallisuuslain 4 luvun 18§:n mukaan työntekijällä on myös velvollisuus käyttää hänelle hankittuja suojavälineitä sekä noudattaa niihin liittyviä määräyksiä ja ohjeita. Työntekijän tulee eri työolosuhteissa olla huolellinen ja varovainen sekä toiminnassaan muistaa niin oma kuin muidenkin työntekijöiden turvallisuus parhaalla mahdollisella tavalla. Tätä arvioidessa otetaan huomioon työntekijän kokemus, saatu ohjaus sekä opetus.

4.2 Sisäministeriön asetus poliisin virkapuvusta

Sisäministeriön asetuksessa poliisin virkapuvusta (1106/2013) on kerrottu heti 1 luvun 1§:ssä, että poliisin on virkatehtävässään käytettävä virkapukua, joka on aina työtilanteeseen nähden tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen suojaominaisuudet ja toiminnallisuus huomioiden, jotta poliisi voidaan tunnistaa poliisiksi.

Asetuksessa ei mielestäni oteta huomioon niitä poliisin tehtäviä, joissa poliisin ei haluta tulevan tunnistetuksi poliisina vaan joissa joudutaan käyttämään omia siviilivaatteita. Asetuksen 1 luvun 2§:ssä kerrotaan poliisin työssään käyttämästä virkapuvusta, varusteista sekä asusteista. Niiden tulee olla poliisihallituksen hyväksymiä kokonaisuudessaan huomioiden kankaiden laatu, materiaalit, värit ja tarvikkeet. Asetuksen 1 luvun 4§ käsittää erityisvaatteet ja suojavaatteet. Opinnäyte-työssä käsitellyt taktiset suojavausteet kuuluvat tähän kategoriaan.

Tulevien poliisien on hyvä huomioida tämä asetus työssään, koska monet voivat hankkia omasta mielestään parempia koteloja ja suojaliivejä. Kyseisiä omakustanteisesti hankittuja varusteita ei saa käyttää, jos ne eivät ole poliisihallituksen hyväksymiä ja asetusten mukaisia.

4.3 Valtioneuvoston asetus poliisista

Valtioneuvoston asetus poliisista (1018/2013) 10§:ssä käsitellään poliisin voimankäyttö- ja suojava-lineitä. Siinä kerrotaan, että valtio varustaa poliisin tehtävien edellyttämällä voimankäyttö- ja suoja-välineillä ja niiden tulee olla vain sellaisia, jotka poliisihallitus on hyväksynyt ja niihin on poliisille an-nettu koulutus.

4.4 Julkisuuslaki

Julkisuuslain perusteella jouduin salaamaan oppaan. Tämä perustuu julkisuuslain (621/1999) 24. pykälän 5.kohtaan, jossa käsitellään poliisin taktisia menetelmiä. Oppaassa käsitellään taktisten suojaruusteiden sijoittelua partioautossa sekä niiden käyttämiseen liittyvää taktiikkaa, joten opin-näytetyön opas on salattava julkisuuslain perusteella.

5 OPPAAN KEHITYSPROSESSI JA OHJEITA HYVÄN OPPAAN TEKEMISEEN

Hyvä ohje on omaan toimintaan kannustava, sisällöllisesti kattava sekä helposti ymmärrettävä, eikä sellaisen kirjoittaminen ole aina helppoa. Ohjeen tulisi olla vaivatonta ymmärtää, jotta ohjeeseen pe-rehtyjä noudattaa ohjeita. (Hyvärinen, 2005)

Asioiden esittämisjärjestys on yksi tärkeimmistä asioista ohjetta luotaessa. Ohje on kuin tietoisesti valmistettu tarina, joka sisältää juonen. Juonen rakentamiseen on erilaisia vaihtoehtoja: asiat pysty-tään kertomaan aihepiireittäin, aika- tai tärkeysjärjestyksessä. Aikajärjestys voi luoda kokonaisuuden, mutta yksittäisiä kappaleita voi lähestyä eri tavalla. (Hyvärinen, 2005)

Ohjetta selkeytetään otsikoilla. Tärkeimpänä on pääotsikko, sillä se kertoo lukijalle minkä aihepiirin asioita ohje käsittelee. Väliotsikoiden tehtävänä on kertoa, millaisesta sisällöstä teksti on koostettu. Väliotsikointia käyttämällä lukija voi etsiä kätevästi haluamansa tiedon. Otsikot myös auttavat kirjoitta-jaa kokoamisessa, sillä jos pelkästään väliotsikoita tarkastelemalla voi huomata, onko kaikki oleellinen kerätty ohjeeseen vai vieläkö jotain puuttuu. (Hyvärinen, 2005)

Oikeinkirjoitukseen tulee kiinnittää myös oppaassa huomiota, koska se helpottaa opeteltavan asian ymmärtämistä. Teksti, joka ei ole viimeisteltyä puolestaan vaikeuttaa ymmärtämistä ja esimerkiksi vä-limerkkien käyttö omalla tavalla voi aiheuttaa eroja tulkitsemisessa. Tällöin asia ei välttämättä välity kirjoittajalta lukijalle niin kuin kirjoittaja on sen ajatellut. Ohjeen kirjoittamisen laadussa heijastuu myös kirjoittajan ammattipätevyys lukijalle, sillä jos oikeinkirjoitus ei ole hallinnassa, voi lukija helposti epäillä myös muuta taidollista osaamista. (Hyvärinen, 2005)

Opas on hyvä luetuttaa muilla ihmisillä ennen julkaisua. Näin saa varmistettua kirjoituksen oikeellisuutta ja poistettua mahdollisia virheitä. Ulkopuolinen tarkastelija osaa nähdä tekstiä eri tavalla kuin itse ja huomata sellaista, mille on jo itse sokeutunut. (Hyvärinen, 2005)

Usein selkein tapa on kirjoittaa ohje käskymuodossa. Silloin lukija tietää mitä hänen pitää tehdä ja mitä puolestaan jonkun toisen tai jos joku asia tapahtuu automaattisesti. Kun ohjeen mukaan toimiminen johtaa kohti haluttua tavoitetta ja on oman edun mukaista, ei käskymuoto ole määräilevä tai tyyli ja se on myös virkateksteihin sovelias. Oppaan tekstin poiketessa entisestä ohjeistuksesta korostuu perustelun merkitys, miksi uudella tavalla toimiminen on parempi vaihtoehto. Väriin vaihtaminen tekstissä vanhan ja uuden toimintatavan välillä voi olla yksi toimiva keino lisäämään luettavuutta. (Kotimaisten kielten keskus)

Tieteellisessä kirjoittamisessa ei tule pitää mitään itsestään selvänä vaan kaikki asiasisällöt sekä käsitteet tulee kirjoittaa auki, sillä asiaa tulee muistaa miettiä sekä lukijan, että tekijän näkökulmasta. Olennaista on tunnistaa ohjeen eri vaiheet ja tehdä lukijalle selväksi, että mitkä vaiheet vaativat lukijan omaa toimintaa ja mitkä tapahtuvat automaattisesti. Kotimaisten kielten keskuksen artikkelissa kerrotaan, että: *”jos asennus tapahtuu konetta käynnistettäessä, mikä kuvastusta toiminnasta on selailaista, että se vaatii lukijan omaa toimintaa: asentaminen vai käynnistäminen?”* (Kotimaisten kielten keskus)

Käyttäessään ohjeistuksessa erikoissanastoa, joka on kirjoittajalle itsestään selvää, tulee muistaa siirtää ajatus asiasta ennalta tietämättömän lukijan tasolle. Ohjeen eri vaiheet eivät ole välttämättä lukijalle samalla tavalla selvää kuin ohjeen tekijälle. Nämä kohdat täytyy tunnistaa ja avata niiden tarkoitus. (Kotimaisten kielten keskus)

Selkeät ohjeet sekä aiheelliset väliotsikot ovat kaikkien tekstien eduksi. Asiaa havainnollistaakseen voi tarvittaessa käyttää kuvia apuna. Järkevä järjestys on olennainen osa ohjeen ymmärrettävyyttä ja siinä tulee olla tarkkana. Tekstissä tulee erotella selkeästi mikä toiminta on pakollista, mikä vapaaehtoista, mitä on tehtävä ensin ja mitä sen jälkeen. Numeroidut luettelot toimivat monissa oppaissa, joihin liittyy vaiheittaista toimintaa. Ne auttavat muun muassa hahmottamaan eri asiakirjoja. (Kotimaisten kielten keskus)

Ei ole yhtä oikeaa toimintamallia, sillä joissain ohjeissa toimii yhden aihepiirin käsittely kerrallaan ja toisessa puolestaan aikajärjestys. On tärkeää muistaa kertoa jokaisen otsikon yhteydessä kaikki olennaiset tiedot, jos ohjeistaa samassa ohjeessa esimerkiksi valituksen tekemistä tai itseoikaisun hakemista. (Kotimaisten kielten keskus)

Kieltä tulee selkeyttää, mikäli se perustuu esimerkiksi hankalasti luettavaan lakitekstiin. Viranomaisten ohjeissa vaatimuksena on noudattaa hallintolain 9§:n hyvän kielenkäytön määräyksiä. Lakiteksti ei ole pyhää, vaan siihen pitääkin koskea, jotta selkeys ja luettavuus paranevat. Ohjeen voi kirjoittaa

täysin omin sanoin ja lähde- tai viitetietoihin merkitään mitä on käytetty ohjeistuksen perustana. (Kotimaisten kielten keskus)

5.1 Suunnitteluvaihe

Suunnitelmassa on olennaista selvittää seuraavat asiat:

- Mitä tehdään?
- Miten tehdään?
- Miksi tehdään?
- Millä aikataululla?
- Mitä tutkimuksella pyritään saamaan selville jo olemassa olevien tutkimusten lisäksi.
- Mikä on tutkimusongelma?
- Mikä on työn tavoite?
- Kuinka aihe rajataan?
- Alustava tutkimuksen nimeäminen
- Tutkimuksen nykyinen tilanne sekä alustava tietoperusta
- Aineisto ja tutkimusmenetelmä, jota aiotaan käyttää opinnäytetyön suorittamiseksi. (Haikansalo & Korander, 2022, 8)

Opinnäytesuunnitelman tekemisen jälkeen opiskelija ja ohjaaja käyvät keskustelua, kuinka työtä lähdetään toteuttamaan alkaen yleisesti aiheen soveltuvuudesta sekä rajaamisesta. Hyvin tehty suunnitelma auttaa ohjaajaa saamaan kokonaiskuvan työn toteuttamisesta ja myös opiskelijaa selkeyttämään ajatuksiaan. Jo opinnäytesuunnitelman aikaan alkaa vaatimukset oikeaoppisesta lähdeviittaus-tekniikasta sekä ohjeen mukaisesta kirjoittamisesta. Suunnitelma on rakenteeltaan jo samanlainen kuin opinnäytetyö, sillä se sisältää samat osa-alueet kansilehdestä tarvittaviin liitteisiin. (Haikansalo & Korander, 2022, 8)

Tutkimuslupaa hakiessa tarvitaan tutkimussuunnitelma, joka on opinnäytesuunnitelmasta paranneltu versio. Tutkimuslupa sisältää esimerkiksi tiedon siitä, miksi poliisihenkilöstön haastatteleminen on edellytys työn tekemiselle. Haastatteluiden tärkeys tulee olla perusteltu riittävän tarkasti. On tärkeää tuoda esille suunnitelmassa se, että työn kannalta tarvittavaa tietoa ei ole saatavilla julkisista lähteistä. Suunnitelmaan on perusteltava kirjallisuuskatsausta hyödyntämällä, miksi tietoa ei ole muutoin saatavissa. Opiskelijan tulee kyetä kertomaan keräämänsä tiedon laatu tarkasti, mitä tekee tiedolla sekä kuinka hän aikoo sitä käsitellä ja säilyttää. (Haikansalo & Korander, 2022, 8)

Toimintasuunnitelma osana toiminnallisen opinnäytetyön tekemistä on ensisijaisesti sitä varten, että suunniteltu idea ja tavoitteet ovat harkittuja, perusteltuja sekä tiedostettuja. On tärkeää, että saajansennellyä itselleen mitä on tekemässä. Lisäksi tulee osoittaa johdonmukaisuutta tavoitteissa sekä

ideassa. Kolmantena asiana tulee osoittaa sitoutumiskykyä suunnitelmaansa kohtaan, sillä jatkuvasti aiheen vaihtaminen ei ole todettu kovinkaan toimivaksi ratkaisuksi. (Airaksinen & Vilka, 2003, 22–23)

Toimintasuunnitelma on hyvä aloittaa sillä, että kartoittaa lähtötilanteen. Tulee luoda jotain uutta vanhan hyvän idean toistamisen sijaan. Suunnitteluvaiheessa on selvitettävä, että mitä on jo tutkittu ja mikä asia vaatii tarkastelua. On tärkeää muun muassa kartoittaa idean tarpeellisuus ja se, että mille kohderyhmälle työtä ollaan tekemässä. Omien taitojen ja tietojen tunnistaminen on tarpeellista lähdetäessä toteuttamaan ideaa. (Airaksinen & Vilka, 2003, 23)

Tämän jälkeen on pohdittava, että millä keinoilla tavoite saavutetaan. Mistä hankitaan lähdemateriaali esimerkiksi oppaaseen? Tehtäessä opasta on tarpeellista myös miettiä oppaan ulkoasua. Onko hankittava ulkopuolista apua, mikäli ei itse siihen kykene? Mitä enemmän ulkopuolista apua tarvitaan, sitä enemmän tulee olla suunnitellussa aikataulussa joustamisen varaa. (Airaksinen & Vilka, 2003, 23–24)

Hyvin perustelluissa ja kriittistä harkintaa sisältävissä opinnäytetoissa tutkintasuunnitelmat venyvät pitkiksi. Hyvässä suunnitelmassa onkin hyvä asettaa tavoitteeksi noin kymmenen sivun mittainen suunnitelma. (Airaksinen & Vilka, 2003, 24)

Kun alkaa miettimään kohderyhmää omalle työlleen, on otettava huomioon sen määrittämisessä muun muassa tavoitteeksi asetetut tuotokset, asema työyhteisössä, ammattiasema, ikä, koulutus tai toimeksiantajan toiveet. On mietittävä ratkaistavana olevan ongelman kohdepiiriä. Airaksinen ja Vilka (2003) käyttävät hyvää esimerkkiä teoksessaan toiminnallinen opinnäytetyö, että mikäli ratkaistava ongelma koskee vasta töihin tulleiden työntekijöiden perehdyttämistä koskevan materiaalin puutetta, niin koskeeko ongelma silloin koko työyhteisöä? (Airaksinen & Vilka, 2003, 39)

Tavoitteeksi kannattaa asettaa se, että valmis tuote poikkeaa massasta edukseen vertailtaessa muihin vastaavanlaisiin tuotteisiin. Sen tulisi olla persoonallinen sekä yksilöity. On myös pohdittava huomionarvoa, mitä haluaa tuotteella saavuttaa tai mitä sillä aiheuttaa. Opinnäytetyönä kehitetyt tuotteet eivät yleensä päädy myyntiin, mutta mikäli se on suunnitelmissa, tulee myynnillinenkin näkökulma tuoda esiin suunnitteluvaiheessa. Opinnäytetyön päällimmäiset kriteerit ovat kuitenkin, että tuotteella on käytettävyyttä suunnitellussa kohderyhmässä ja se on johdonmukainen, selkeä, informatiivinen sekä houkutteleva ja se on muodoltaan uusi. (Airaksinen & Vilka, 2003, 53)

Tutkimussuunnitelman tuli olla valmis syyskuussa 2022, jolloin meillä oli menossa työharjoittelujaksolle ajoittuva kolmeviikkoisjakso. Ennen kolmeviikkoisjaksoa, olin saanut valittua aiheen, jonka valin-

taan johtaneista seikoista olenkin työssäni jo kertonut. Tutkimussuunnitelmaan tein työni teoriapohjaa, joka koostuu lakiteksteistä sekä asetuksista ja oppaan kannalta olennaisista lähteistä. Lisäksi hahmottelin alustavaa sisällysluettelo ja pohdintaa, miksi työni on tärkeää tehdä. Tiesin, että työni tarvitsee poliisiammattikorkeakoululta tutkimusluvan, koska poliisitaktiikka ei ole julkista ja täten oppaani tulisi asettaa salassa pidettäväksi. Oppaassa käytettävä opetusmateriaali perustuu poliisiammattikorkeakoulun voimankäyttötunneilla omaksumiini asioihin.

Alustava suunnitelmani oli, että opinnäytetyö on valmis tammikuussa 2023, kun harjoitteluni päättyy. Olin anonut käytettäväksi työharjoittelussa kertyneet lomani joulukuulle 09.12.-30.12.2022, jonka aikana minulla oli tarkoitus käydä kuvaamassa oppaaseen tuleva materiaali ja tuottaa opas.

Kolmeviikkoisjakson viimeisellä viikolla oli meidän ryhmämme ensimmäinen opinnäytetyöseminaari, jossa jokainen esittelee aiheensa. Olen kerran tehnyt opinnäytetyön opiskellessani liikunnanohjauksen perustutkintoa Vuokatissa ammattikoulutasolla, mutta vaatimustaso ei tietenkään ollut samanlainen, joten aloitin tutustumisen tieteelliseen kirjoittamiseen tyhjältä pöydältä.

Opasta suunniteltaessa minulla oli selkeä ajatus siitä, että teen vihkomallisen oppaan, jossa käydään ohjeistettavat asiat kuvien ja havainnollistavien tekstien avulla vaihe vaiheelta yksityiskohtaisesti kerrottuna. Olen liikunnanohjausajoista asti huomannut itsessäni ärsyntyä siinä, jos ohjeistus ei ole yksityiskohtaista ja niin sanotusti rautalankamallinen. Mikäli joku oppijoista pyörittelee päätään ”itsensä selvän” tiedon kohdalla, se ei minua haittaa, koska kaikille se ei välttämättä sitä ole. Olennaista on, että ohjeen saatuaan kaikille olisi selvää, kuinka asia tulee tapahtumaan, vaikka ei olisi aiempaa kokemusta lainkaan.

Kohderyhmä oli rajattu Kajaanin poliisiaseman työntekijöihin. Valmis opas soveltuu niin kokeneimmille kuin vasta valmistuneillekin poliisihenkilöille. Kokeneet poliisihenkilöt saavat nykyisen opetusmallin mukaisen ohjeistuksen ja vastavalmistuneet saavat päivittäistä toimintaa tukevan oppaan, sillä liikemallit eivät tässä vaiheessa uraa ole vielä kaikilla selkärangassa.

5.2 Tutkimuslupahakemus ja oppaan tekeminen

Tutkimuslupahakemuksen lähetin 06.10.2022. Tutkimuslupaa ei myönnetty ensimmäisellä hakemuksella. Minun tuli pohtia uudelleen, kuinka salassa pidettävää opastani käsiteltäisiin, kysyä opetusmateriaaleja tehneeltä poliisilta lupa käyttää hänen tuotoksiaan sekä hankkia Kajaanin poliisiaseman päälliköltä kirjallinen tilauspyyntö.

Lisätutkintapyynnössä tuli selvittää, miten oppaan tekeminen suoritetaan. Kirjalliseen tilauspyyntöön tuli hankkia erillinen lupa tilojen käyttöön, kuvaamiseen ja varusteiden käyttöön. Sain luvan käyttää

Kajaanin poliisiaseman tiloja ja varusteita sekä kuvata alueella siltä osin, kuin se on oppaan tekemisen kannalta olennaista.

Viimeiseksi piti ajatella opetusmateriaalin teoriapohja. Päädyin lopputulokseen, että en tarvitse ulkopuolista lähdemateriaalia, vaan oppaan tekemisessä käytettävä tietoperusta pohjautuu poliisiammatti- korkeakoulun voimankäytön tunneilla omaksumiini asioihin. Hyväksytty tutkimuslupapäätös tuli 31.11.2022, jonka jälkeen pystyin aloittamaan opinnäytetyön tekemisen.

Lähtökohta oli se, että halusin tiiviin, yksinkertaisen, selkeän sekä asiakeskeisen oppaan, jota on helppoa lukea ja ymmärtää. Havainnollistamista helpottamaan halusin luoda laadukkaat ja yksityiskohtaiset kuvat, joiden avulla täysin ulkopuolinenkin ihminen kykenee toimimaan ohjeiden mukaan. Päätin muodostaa oppaan vihkomalliseksi. Vihkosta ei saa tehdä liian pitkää tai liian paljon asiaa sisältävää, jolloin tietyn asian etsiminen vaikeutuu ja oppaan tarkoitus kyseenalaistuu.

Aloitin oppaan valmistuksen valokuvaamalla opetusmateriaalin. Käytettävissäni ollut materiaali oli partioajoneuvo, poliisin suojaruusteet sekä virkavaatteet. Nämä Kajaanin poliisiasemalla oli saatavilla, joten erikseen ei tarvinnut varata mitään. Kuvauspaikaksi suunnittelin tatamihuonetta, jossa ei kuvien taustalla ole mitään sinne kuulumatonta ja saan kuvata rauhassa. Ajoneuvoon liittyvät kuvaukset suoritin autohallissa.

Oppaassa tuli huomioida:

- Partion lähtöön liittyvät tarkastukset
- Suojaruusteiden koon vaikuttaminen suorituskykyyn
- Viestintävälineiden ja siihen liittyvien lisävarusteiden sijoittelu ja valmistaminen taktisessa suojaliivissä
- Taktisen suojaliivin valmisteleminen ennen partioon lähtöä
- Kiristyssiiteen paikka eri toimintaympäristöissä
- Kevytsuojaliivin käyttäminen yhdessä taktisen suojaliivin kanssa
- Suojaruusteiden pakkaaminen ajoneuvoon, sijainti, vakioitu toimintamalli sekä huoltaminen

Oppaan sisältöön tarvittava materiaali kuvattiin 28.12.2022 Kajaanin poliisiaseman tatamisalissa. Kuvaamisen suoritin työpaikan tarjoamalla puhelimella, jossa oli hyvä kamera ja työkaverilta sain puhelimelle jalustan. Valokuvia otin mahdollisimman paljon jokaisesta vaiheesta, joista on sitten koontamisvaiheessa helppoa lähteä karsimaan materiaalia. Kuvauspäivässä ei juurikaan tullut mitään yllätyksiä, vaan otin kuvat niistä mitä olin suunnitellutkin. Kuvia kertyi yhteensä 47 ja aikaa kului kaikkina 3,5 tuntia.

Oppaan koontaminen alkoi 28.12.2022 kuvauspäivän päätteeksi valokuvien muokkaamisella. Kuvat täytyi rajata, lisätä tarkennusta ja saada kaikkiin kuviin suunnilleen samanlainen värimaisema. Ammattimaiset ja viimeistellyt valokuvat ovat osa luotettavan asiantuntijuuden viestintää lukijalle.

Jatkoin 29.12.2022 kuvien muokkaamisen jälkeen tekemällä kirjoituksellisen opetusmateriaalin oppaaseen. Kasaamisessa oli selkeää, kuinka lähden muodostamaan rakennetta. Halusin käytännönläheisyyttä ja tuoda esille suosimiani tekniikoita sekä taktiikoita, jotka kuitenkin antavat mahdollisuuden lukijalle valita myös vaihtoehdoisen tavan. Aikaa kirjoittamiseen meni 9 tuntia ja oppaasta tuli sellainen kuin olin suunnitellut.

5.3 Oppaan sisältö

Oppaan osio "Työvuoron alussa" sisältää käytännön tietoa siitä, mitä tulee muistaa tehdä ennen työvuoron alkua. Osiossa käydään läpi kypärän säätäminen oikeaksi, suojavarusteiden sijoittelu ajoneuvoon, toiminta partiokaverin kanssa sekä oikean kokoisen suojaliivin valitseminen perusteluineen ja esimerkkeineen sekä suojaliivin valmistelu ennen partioita kuvien ja tekstien avulla.

Osiossa "Taktisten suojavälineiden pukeminen ja riisuminen" käydään vaihe vaiheelta läpi kuvien avulla, kuinka taktiset suojaliivit puetaan ja kypärä laitetaan päähän. Kuvataan myös, että mitä tulee huomioida kiristysiteen sijoittelussa sekä virveradion huomioimisessa toiminnan keskellä.

"Suojakilven käyttäminen"-osiossa opastetaan suojakilven kanto-otteita ja kuinka suojautua kilven taakse. Oppaassa ei menty syvemmälle suojakilven käyttämisen suhteen vaan pysyttiin perusteiden tasolla. "Huoltaminen" on viimeinen osio, jossa kerrotaan huoltamisen karvalakkimalli, joka vaaditaan jokaiselta poliisilta.

6 SWOT-ANALYYSI

SWOT-analyysi on yritysmaailmassa yleisesti käytetty menetelmä, jonka avulla voidaan selvittää tämänhetkiset heikkoudet sekä vahvuudet ja puolestaan tulevaisuuden uhat sekä mahdollisuudet. (Suomen riskienhallinta)

SWOT tulee englanninkielisistä sanoista:

STRENGTH= Vahvuudet

WEAKNESS= Heikkoudet

OPPORTUNITY= Mahdollisuudet

THREAT= Uhat

(Ruohonen, 2022)

SWOT-analyysi esitellään yleisimmin yritystoiminnan kehittämisen menetelmänä. SWOT-analyysia voidaan hyödyntää monissa eri tilanteissa, esimerkiksi jos on suunnitteilla opinnäytetyön aiheen valitseminen. Myöhemmin samaa analyysia voidaan käyttää arvioidessa keskeneräistä työtä. Vahvuuksiin kirjataan nykyisten palveluiden tai tuotteiden hyviä ominaisuuksia. Tähän kuuluu asiat, jotka osaavat parhaiten itse tai esimerkiksi asiakas. Heikkouksiin listataan asiat, joissa on havaittu puutteita. Mahdollisuuksiin vaikuttaa ulkoa päin tulevat tekijät, kuten esimerkiksi vaikuttava ympäristö tai käytettävissä olevat resurssit. Uhkiin vaikuttavat asiat tulevat myös ulkopuolelta. Opinnäytetyötä mietittäessä uhkia voivat olla esimerkiksi sellaiset tekijät, jotka vaikuttavat negatiivisesti lopputulokseen, itsestä riippumattomista syistä estävät toteutumisen tai vaikka aikataulutusta pettää. Uhkien tiedostaminen on tärkeää ja auttaa ennakoimaan ja etsimään vaihtoehtoisia toimintamalleja. (Ruohonen, 2022)

Asioiden listaamisella ei saada itsessään kuitenkaan mitään aikaiseksi. On tärkeää pohtia kaikkien neljän osa-alueen kohdalla seuraavia asioita:

- Voidaanko parantaa jo olemassa olevia vahvuuksia ja miten tulee toimia, jotta ne myös tulevaisuudessa säilyvät vahvuuksina?
- Voidaanko heikkouksia kääntää vahvuuksiksi tai päästäänkö niistä eroon?
- Tiedossa olevien mahdollisuuksien hyödyntäminen
- Tulevaisuuden riskien kartoittaminen, uhkiin varautuminen ja miten ne saadaan minimoitua ja ehkäistään vahingot?

(Ruohonen, 2022)

6.1 Vahvuudet

Oppaan vahvuuksia on sen kyky opettaa asia kaikille poliiseille. Kerronta on loogista vaihe vaiheelta kuvien kanssa. Siinä ei ole käsitelty mitään epäolennaista, vaan se on asiakeskeinen ja jokainen opettava asia oppaassa on tarkoituksenmukainen ja pystyy perustelemaan olemassaolonsa. Oppaassa on hyviä vinkkejä ja kertausta asioista, jotka ovat saattaneet unohtua kokeneemmilla poliiseilla sekä mahdollisesti myös päivitettyä tietoa. Vastavalmistuneille poliiseille siinä opetetaan vaihe vaiheelta, kuinka asiat hoituvat, koska on ymmärrettävää, ettei lihasmuistia ole vielä tässä vaiheessa työuraa kerrytetty niin, että koulun voimankäytön koulutuksessa saadut opit olisivat vielä hallitsetasolla.

Opas on myös ulkoisesti huolitellun näköinen ja soveltuu mielestäni hyvin opetusmateriaaliksi. Opas ei sorru pätemään vaan pysyy perustasolla ja siitä välittyä asiantuntijuus sekä perehtyminen opettavaan aiheeseen.

6.2 Heikkoudet

Työryhmänä tehdyssä oppaassa olisimme voineet tehdä työstä kattavamman ja lisätä siihen erilaisia tekniikoita ja tuoda tekniikkoja esiin kuvilla eri toimintaympäristöissä. Lisäksi työhön olisi voinut lisätä opetuksellista videomateriaalia. Kuvia olisi saatu laadukkaammaksi järjestelmäkameralla sekä erillisellä valokuvaajalla. Työn olisi voinut tehdä myös koko Suomen laajuiseksi, mutta päädyin kohdistamaan tämän vain Kajaanin asemalle. Oppaasta olisi voinut kerätä palautetta ja kerätä vinkkejä muualta, jolloin saadaan kattavuutta ja eri näkökulmia asioihin.

6.3 Uhat

Uhkana näen työlle tietenkin sen, että se unohdetaan, eikä sille löydetä käyttöä opetuksellisesti, vaikka siinä on hyvä opetuksellinen sisältö. Olen tietoinen, että monien AMK-tason oppaiden kanssa niin saattaa käydä. Tarkoituksena on luetuttaa opasta monella ja toivoa sen saavan opetuksellista käyttöä.

6.4 Mahdollisuudet

Opasta voidaan käyttää voimankäyttökoulutuksen apumateriaalina tulevaisuudessa Kainuussa. Hienoa olisi, jos sitä käytettäisiin joskus myös muilla poliisiasemilla tai koululla muiden voimankäytön koulutusmateriaalien joukossa. Laadullisesti opasvihko täyttää mielestäni poliisiammattikorkeakoulun opetukseen soveltuvuuden.

Toivon tämän myös auttavan itseäni avaamaan uran kohti voimankäytön ja poliisitaktiikan parissa työskentelevää poliisia. Mahdollisuutena on YAMK-tutkintoa opiskellessa jatkaa aiheen parissa työskentelyä.

7 ARVIOINTI

7.1 Pohdinta

Mielestäni tilanteet, joissa poliisihenkilö joutuu käyttämään suojarusteita, ovat yleensä henkisesti stressaavia ja kuormittavia. Varusteiden sijoittelun, valmisteluiden ja käytön osaamisen tulisi olla harjoiteltuna niin hyvin, että tilanteen tullen toiminta olisi nopeaa, selkeää ja tulisi selkärangasta.

Mielen suorituskykyä tutkiva ja valmentava filosofian tohtori Harri Gustafsberg kirjoittaa kirjassaan Karhuryhmä (2019) seuraavaa:

”Pelkästään oletus, että sisätiloissa on koira, herätti minussa stressireaktion. Pelko käynnistää kehossa monimuotoisen muutosten sarjan, jota kutsutaan stressiksi. Ihmisestä tulee jännityksen ja pelon ohjaamana kömpelö, jolloin hienomotoriikka kärsii.” (Gustafsberg & Holmavuo, 2019, 27)

Hannu Salakari puolestaan kirjoittaa kirjassaan Taitojen opetus (2007), että:

”Monimutkaisten motoristen taitojen oppiminen vaatii paljon harjoittelua. Motorisille taidoille on toisaalta tyypillistä, että kun ne opitaan ne myös unohtuvat varsin hitaasti. Vaikka emme ajakaan autoa pitkään aikaan, ajaminen onnistuu silti.” (Salakari, 2007, 34)

Vaikka suojarusteiden pukeminen ja käyttäminen kuulostaa yksinkertaiselta koululla harjoitellessa, niin todellisuudessa, kun aikaa vierähtää viimeisimmästä käyttämisestä ja siihen lisätään Gustafsbergin mainitsema stressi, yksinkertaisenkin taidon hallitseminen saattaa muuttua kömpelöksi ja vaadittavaa taitoa ei osata suorittaa ammattimaisesti. Ei siis tarvitse olla monimutkainen motorinen taito, joka vaatii paljon harjoittelua, että sen hallitsee.

Poliisityö on miehistötehtävissä erityisesti kuluttavampaa kuin keskimäärin monissa muissa ammateissa (Vuorensyrjä, 2012, 105). Mielestäni hyvä harjoittelu ja varmuus omasta osaamisesta uhkaavan tilanteen tullessa vähentää stressiä sillä hetkellä ja siten myös laskee työn kuormittavuutta. Jatkuva altistuminen epävarmuudelle siitä, että kuinka tulisi toimia olisi todella kuluttavaa pidemmän päälle.

Halusin nostaa tällaisia ajatuksia esiin pohdittavaksi. Mielestäni poliisin taktisten suojarusteiden pukeminen on helppoa ja yksinkertaista, kun asian harjoittelee säännöllisesti ja luo itselleen liikemallit

kuntoon. Toiminnan nopeutta ja työn laadukkaampaa suorittamista varten tulee myös varusteet sijoittaa oikein ja valmistella itselleen sopiviksi. Näillä toimenpiteillä parannetaan poliisin ammattimaisuutta ja tehtävien laadukkaampaa suorittamista.

Kuten Gustafsberg (2019) lainauksessa mainitsi, ihmisen hienomotoriikka kärsii jännityksen ja pelon keskellä. Tällöin ajattelen, että myös huolimaton valmistautuminen ja epävarmuus varusteiden sijainnista lisää stressitasoja ja sitä kautta oma rauhallisuus tilanteessa horjuu. Kun asiat on hyvin valmisteltu ja harjoiteltu, stressaavassa tilanteessa toiminta tulee selkärangasta ja oma henkinen tasaisuus säilyy parempana ilman tällaisista puutteellisista toimenpiteistä johtuvia stressipiikkejä.

Taidon harjoittelun ohella on tärkeää olla varautunut tehtävään myös varusteiden sijoittelun ja valmistelun lisäksi. On pyrittävä tehtävillä tarkkaan tilannekuvaan, jonka jälkeen voidaan muodostaa tilannearvio ja sitä kautta toimintasuunnitelma. (Särkkä, 2022, 14) Kaiken perustana on kuitenkin poliisin oma motivaatio perehtyä ja harjoitella ottamaan opittava taito ”hallitse”-tasolle.

Poliisi varautuu uhkaaviin tilanteisiin myös tekemällä suunnitelmia ennakkoon. Lisäksi vahvasti uhkaaviin tilanteisiin varautumisessa on erilaisten tilanteiden harjoittelu, kouluttautuminen ja resurssien hankkiminen. Kaiken perustana on kuitenkin poliisin päivittäinen toiminta eli esimerkiksi valvonnan kohdentaminen niille alueille, joissa eniten rikollisuutta tapahtuu. (Särkkä, 2022, 15)

Motivaatio toimii ihmiselle voimavarana, joka saa ihmisen toimimaan ja käyttäytymään tavalla, joka johtaa kohti tiettyä päämäärää. Se voi olla joko henkilön itse asettama tai ulkoisesti tuleva esimerkiksi yhteisöstä. Motivaatio onkin yksi tutkituimmista asioista ihmisen toiminnassa. (Deci & Ryan 1985; Roberts 2001, viitattu teoksessa Tiirikainen, 2017, 25) Kaiken perustana on kuitenkin poliisin oma motivaatio perehtyä ja harjoitella ottamaan opittava taito ”hallitse”-tasolle.

Mielestäni voi tehdä miten laadukasta kehitystyötä tahansa tai oppaita organisaation hyväksi ja vaikka pakottaa ihmiset koulutustilanteeseen, mutta jos haluaa oikeasti oppia hallitsemaan taidon, on oma motivaatio kaiken keskiössä. Haluan saada kollegat motivoitua perehtymään aiheeseen, jotta voidaan saavuttaa oma-aloitteinen harjoittelu ja perehtyminen. Tällöin motivaatio tulee ihmiseltä itseltään, jolloin uskon oppimisen olevan tehokkaampaa.

Poliisilain (PolL 872/2011) 1 luvun 1§:ssä kerrotaan, että poliisin tehtävänä on muun muassa ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta sekä suojata kansallista turvallisuutta. Halusin nostaa nämä tehtävät esille, sillä näillä päästään lähelle käsiteltävää aihetta. Pohdin, että minkälaisia ovat tehtävät, joita poliisi voi kovimmillaan kohdata vaarallisuuden ja varautumisen näkökulmasta ja joissa joudutaan turvaamaan yleinen järjestys sekä turvallisuus niin maan sisältä kuin ulkopuolelta tulevalta uhalta? Poliisi joutuu työssään kohtaamaan monenlaisia tehtäviä ja panemaan itsensä alttiiksi monta kertaa uransa aikana.

Tulee harjoitella paljon ja muistaa työturvallisuus. Harjoiteltujen taktiikoiden ja oikeanlaisen keskittymisen lisäksi poliisin tulee käyttää suojaruusteita, joiden ansiosta muun muassa tulemme tehtäviltä ehjänä kotiin ja voimme suorittaa poliisilaissa määritellyjä tehtäviä.

Poliisilaissa löytyy myös oma kohta sille, että poliisin on varauduttava sopivalla ja tarkoituksen mukaisella tavalla voimakeinojen käyttöön virkatehtävää suorittaessaan, jos on syytä epäillä, että poliisi kohtaa vastarintaa (PolL 2:18). Poliisilakia käsittelevässä osiossa pohdintaa itselleni aiheuttaa seuraavanlainen tilanne. Tulen kello 07.00 työvuoroon ja lähdän illalla kello 19.00. Laitan haalarit päälle, puen varustevyön ja viritän virven kuulokkeen päähän. Pakkaan ajoneuvon kaikki tarvitsemäni varusteet ja varustan ajoneuvon suojaruusteilla ja muilla työtehtävien vaatimilla välineillä, jotta olen ainakin yrittänyt varautua mahdollisimman moneen tilanteeseen, joita voisi päivän aikana tulla vastaan.

Nyt tekstistä välittyy ajatus, että jos olen menossa käymään kaupassa hakemassa välipalaa työvuoron ohessa, ei ole käynnissä varsinainen poliisin aktiivinen tehtävä, joten voisinko mennä kauppaan ilman varustevyötä? Kaupassa voi tulla vastaan odottamaton ja yllättävä tehtävä, joka vaatii poliisin puuttumista asiaan ja mahdollisten välineiden käyttöä. Mielestäni poliisin tulee aina olla varautunut niin, että jos tilanne sattuu kohdalle, on ainakin valmis. Näen asian niin, että kun poistuu työaikana asemalta "ihmisten ilmoille" tulee varustautumisen olla kunnossa.

Laki poliisin hallinnosta (1992/110) 15h§:n mukaan: *"Poliisimiehen tulee ylläpitää työtehtäviensä edellyttämää kuntoa ja ammattitaitoa. Eri työtehtävien edellyttämän kunnan tasosta ja kuntotestien järjestämisestä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella."* Käsitellään tätä pykälää aiheen mukaisesti. Poliisi voi joutua olemaan esimerkiksi piiritystehtävillä monta tuntia ja olla parhaimmillaan, kun tilanne koittaa. Varusteet ovat painavia ja vaatii hyvää fyysistä sekä henkistä kuntoa pitää toimintakyky ylhäällä. Poliisin pitääkin siis huolehtia omasta fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista jo ammatillisten vaatimustenkin mukaisesti.

Mielestäni toiminnallisessa opinnäytetyössä kiinnostavinta ja tärkeintä on kuulla lukijana tekijän ajatuksia ja kuinka prosessi on muodostunut. Halusin siis tehdä sellaisen opinnäytetyön, jollaisia itse tykkään lukea ja tässä onnistuin omasta mielestäni.

Toiminnallista opinnäytetyötä ja opasta tehdessä nousi esille myös kehittämisideoita. Nyt suojaruusteiden käytöstä on tuotettu perustason opas. Jatkossa voisi ottaa käsittelyyn esimerkiksi suojaruusteiden käyttämisen eri sääolosuhteissa, kuinka pukeutua taktisen suojaliivin kanssa oikein eri olosuhteissa tai esimerkiksi suojakilven käyttöön liittyviä tekniikoita ja taktiikoita eri tilanteissa. Voi myös ottaa käsittelyyn eri paikkakuntien poliisilaitosten toimintamalleja ja vertailla niitä minun näkemyksiini esimerkiksi pakkaus- tai sijoittelutavoista.

Kaiken kaikkiaan voimankäyttöön liittyviä opinnäytetöitä on tehty ja tullaan tekemään, koska se on monia kiehtova aihealue. Toivottavasti lukijakunnassa saadaan innostumista aiheesta ja saadaan voimankäytön taktiikkaan liittyviä opinnäytetöitä vielä jatkossakin.

Vaikka olen itsekin ollut elämäni aikana suojavälineiden kanssa tekemisissä, kehityin koko tämän prosessin aikana vielä paremmaksi asiantuntijaksi. Jouduin myös perustelemaan miksi teen jotakin, enkä vain kirjoittanut oppaaseen asioita ilman perusteluita.

7.2 Itsearviointi

Aihe on mielestäni perusteltu sekä harkittu, se kehittää poliisitoimintaa ja on hyödyksi organisaatiolle sekä minulle itselleni. Aiheen rajauksessa olen onnistunut luomaan selkeän kokonaisuuden ja se on onnistunut.

Seminaariesityksissä olen kasvanut TKI-osaamiseltani huonosta kirjoittajasta paremmaksi tieteelliseksi kirjoittajaksi. Olen osoittanut ammatillista kypsyttää sekä osallistunut seminaarityöskentelyyn hyvin valmistautumalla ja perustelemalla asiani niin omasta työstäni kuin oponoitaessa toisen työtä.

Opinnäyte- ja ohjausprosessiin liittyen olen ollut yhteydessä ohjaajaan tarvittavilta osin. Toteutukseni on mennyt suunnitellun aikataulun mukaisesti ja olen osoittanut vastuullisuutta sekä kykyä hoitaa annettu tehtävä itsenäisesti. Olen myös ottanut palautetta vastaan työstäni ja sitä kautta kehittänyt osaamistani lähteiden käyttämisessä sekä kirjoittamisen taidossa.

Yhteistyö työelämän kanssa toimi prosessin aikana ammatillisesti sekä vastavuoroisesti ja työ on tehty työelämälähtöisestä tarpeesta ja heitä kehittääkseen. Olen määritellyt epäselkeät käsitteet erillisessä kappaleessa ja osan käsitteistä suoraan kirjoittamisen ohessa.

Työllä on asiallinen tietoperusta ja käsittelee työtä koskevia aihealueita siltä osin, kuin julkisista lähteistä on työn kannalta olennaista käsitellä. En halunnut ottaa työhön käsittelyyn suojausluokituksia tai muuta vastaavaa, koska niistä on opinnäytetöitä jo tehty. Erillistä lähdemateriaalia ei oppaan tekoon tarvittu koulutuksen aikana saadun opetuksen lisäksi. Kirjallisuutta on käytetty hyvin ja koko työn mitassa. Tiettyjä lähteitä on ajateltu kriittisesti ja tuotu esiin työssäni. Samaan aihepiiriin on otettu useammasta kuin yhdestä lähteestä tietoa. Käytetyt lähteet ja haettu tieto perustelee oman olemassaolonsa.

Olen määritellyt työssä selkeästi tavoitteet ja suunnitellut työvaiheet niiden saavuttamiseksi, jonka jälkeen noudattanut niitä ja tehnyt paneutuvasti töitä. Tutkimuksellinen ongelma, eli tässä tapauksessa poliisilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä opas on rajattu selkeästi ja siihen on pystytty vastaamaan tuomalla kehitystä. Tietoperusta, joka työhön on luotu, on yhteydessä käsiteltävään tuotokseen riittävällä tavalla.

Hallitsen toiminnallisen opinnäytetyön tekemisen ja se on ollut oikea tapa toteuttaa opinnäytetyöni. Olen perehtynyt menetelmäkirjallisuuteen ja tuonut useammasta lähteestä näkökulmia työhöni. Tutkimuksellisen osaamisen näyttäminen on hieman puutteellista, sillä työhön ei ole haastateltu ketään tai kerätty palautetta. Käytetty aineisto on ollut perusteltua ja on mielestäni valittu hyvin.

Analysoin omaa tuotettani kattavasti SWOT-analyysin avulla. Opinnäytetyönä tuotettu opas on laadukas ja asiasisällöltään osoittaa perehtyneisyyttä ja asiantuntijuutta. Tuotos tulee tarpeeseen ja laitoksen tilauksena. Tuotos kehittää poliisilaitoksen toimintaa ja asetetut tavoitteet olen saavuttanut työlläni erinomaisesti.

Työn tuloksiin vastaaminen kunnollisesti on tässä vaiheessa hankalaa. Vaatisi aikaa ja oppaan testiä käyttöä sekä sitä kautta kerättyjä havaintoja siitä onko Kajaanin poliisiaseman toiminta yhtenäistynyt tällä osa-alueella ja onko opas koettu hyödylliseksi käytännön elämässä.

Johtopäätöksenä olen havainnut harjoittelussa ollessani ongelman, esitellyt sen päällikölle ja tämän seurauksena olen kehittänyt toimintaa ja puuttunut puutteelliseen toimintaan. Tuotteeni on vastaus ongelmaan ja ongelmaa on työssäni pohdittu.

Salassa pidettävän tuotteen sisältöä on kuvattu työssäni lain sallimissa rajoissa. Raportti antaa mielestäni lukijalle havainnollistavan kuvan siitä, mitä oppaassa käsitellään paljastamatta kuitenkaan poliisitaktiikkaa. Raportti tukee opasta hyvin ja kirjallisuus on perusteltua. Eettisyyden teoriapohjaa on työssä käsitelty puutteellisesti, mutta työssäni olen noudattanut hyvän tieteellisen käytännön periaatteita.

Pohdintaa ja itsearviointia on työssäni kattavasti ja tiedon luotettavuus on Poliisiammattikorkeakoulun opetuksen tasolla. Olen prosessoinut omaa oppimistani säännöllisesti ja kriittisesti lähtötasoon suhteutettuna. Alussa minusta tuntui haasteellisimmalta tieteellinen kirjoittaminen. Hallitsen ammatillisen aihealueeni hyvin, mutta osaamisen tuominen kirjalliseen muotoon tuottaa haasteita. Olen kuitenkin palautteiden perusteella muokannut kirjoitustani sekä asiasisältöä ja koen kehittyneeni kirjoittajana prosessin aikana.

LÄHTEET

Airaksinen, Tiina & Vilkkä, Hanna 2003: Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki, Kustannusosakeyhtiö Tammi

Airaksinen, Tiina, Kostamo, Pipsa & Vilkkä, Hanna 2022: Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Tallinna, AS Printon

Gustafsberg, Harri & Holmavuo, Henna 2019: Karhuryhmä. Helsinki, Kustannusosakeyhtiö Otava

Haikansalo, Anu & Korander, Timo 2022: Opinnäytetyöohje.

Kotimaisten kielten keskus, Vinkkejä ohjetekstin tekijöille. Luettavissa: [Ohjeita ohjeiden tekijöille - Kotimaisten kielten keskus \(kotus.fi\)](#) Luettu 01.02.2023

Leppäjoki, Kristiina 2010: Opinnäytetyön raportointi. Loimaan ammatti- ja aikuisopisto. Artikkeliluettavissa: [Opinnäytetyön laatiminen \(lskky.fi\)](#) Luettu: 01.02.2023

Poliisi (AMK) -opinnäytetyön arviointikriteerit 2017

Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön koulutuksen oppitunnit 2020–2022

POL-2022-126738 2022: Tutkimuslupa. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu

Rinne, Tapani 1995: Poliisitaktiikasta. Turku, Painosalama Oy.

Riitta Hyvärinen, 2005: Millainen on toimiva potilasohje? Hyvä kieliasu varmistaa sanoman perille menon, Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim, artikkeli. [Millainen on toimiva potilasohje? Hyvä kieliasu varmistaa sanoman perillemenon \(duodecimlehti.fi\)](#) Luettu 01.02.2023

Roimu, Miro 2020: Passiivisten suojavälineiden ballistiset suojausominaisuudet. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Ruohonen, Sinikka 2022: SWOT-analyysi muotoilijan työkaluna. Luettavissa: [SWOT-analyysi • muotoilu.info](#) Luettu: 01.02.2023

Salakari, Hannu 2007: Taitojen opetus. Saarijärvi, Copyright Eduskills Consulting

Suomen Riskienhallintayhdistys: Nelikenttäanalyysi - SWOT. [PK-RH riskienhallinta - Nelikenttäanalyysi - SWOT](#), Luettu 31.1.2023

SPR Kaakkois-Suomen piiri 2021: Suuret verenvuodot ja shokki. [Microsoft PowerPoint - suuret vuodot ja sokki .pptx \(punainenristi.fi\)](#) Luettu 31.1.2023

Särkkä, Mikko 2022: Vaara- ja uhkatilanteisiin varautuminen poliisissa. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Theseus - ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa. Luettavissa: [Ammattikorkeakoulut - Theseus](#)

Tiirikainen, Meiju 2017: Motivaation merkitys taidon oppimisessa koulun liikuntatunneilla - Tapaustutkimus yhdeksäsluokkalaisten kokemuksista liikuntatuntien motivaatioilmastosta. Kajaani, Kajaanin ammattikorkeakoulu

Vuorensyrjä, Martti 2012: Poliisihenkilöstön työkyky ja työssä jaksaminen. Tampere, Juvenes Print

OPAS

Salassa pidettävä